

listiny podepisuje kazatel a jeden ze starších.

Úřad biskupský je v Jednotě bratrské hodností pouze světící, jíž přísluší ordinovati kandidáty kazatelského úřadu. Biskupové nemají svého trvalého sídla, jsou voleni generálním synodem na doživotí, s jich úřadem nesouvisí žádná církevně-administrativní moc. Jest jich pravidelně 12. Jejich duchovní působnost není teritoriálně vymezena, nýbrž každý je biskupem pro celou oblast povšechné církve.

Církev požívá podle zákona z 25. VI. 1926, č. 122 Sb., pravidelné dotace na duchovní a ostatní účely, v § 5 cit. zák. vyznačené, a jest po této stránce církví státem povinně dotovanou. Na ostatní své administrativní potřeby osobní i věcné požívá teprve od převratu v ČSR. pravidelně dobrovolné státní subvence.

Literatura.

Jindřich Schiller: „Jednota Bratrská, její učení a řád“, nákladem J. Br. v Praze, 1921; Dr. Josef Müller: „Geschichte der böhmischen Brüder“, Herrnhut, Missionsbuchhandlung, 1922 (přeložil do češtiny Dr. F. M. Bartoš, nákladem J. Br. v Praze II, Hálkova 5); Guido Burckhardt: „Die Brüdergemeinde“, 2 díly, Gnadau, Verlag der Unitätsbuchhandlung; týž: „Drei Fragen nach dem Wesen der Brüdergemeinde“, Herrnhut, Missionsbuchhandlung; Verlaß der General-Synode der evangelischen Brüder-Unität in Herrnhut vom 14. V. bis 13. VI. 1914, Gnadau, Verlag der Unitätsbuchhandlung, 1914; Dr. Václav Müller: Náboženské poměry v Československé republice“, Praha 1925; „Ročenka Československé republiky“, posud 6 ročníků.

Kamil Svoboda.

Exekuce.

A. Exekuce soudní. Literatura. — B. Exekuce politická. I. Úvod. II. Exekuční tituly. Exekuční moc samosprávných svazů. III. Zahájení exekuce. IV. Exekuční prostředky. V. Intervence třetích osob.

A. Exekuce soudní.

E-í s. rozuměti jest činnost řádných soudů civilních směřující k tomu, aby nárok, jenž je uznán státem za právně odůvodněný a nepochybný, avšak osobou zavazanou dobrovolně splněn nebyl, došel uspokojení s t á t n í m o c í d o n u c o v a c í. Z tohoto pojmu plyne:

1. S. e. předpokládá vždy, že nárok — ať soukromoprávní či veřejnoprávní —, jenž má být uskutečněn, jest již najisto postaven jakožto po právu odůvodněný

způsobem vylučujícím všelikou pochybnost. Toto určení musí býti soudu prokázáno vždy listinou a musí býti zákonem výslovně uznáno za základ exekuce. Tento nutný podklad každé s. e. co do nároku, o jehož uskutečnění jde, zove se t i t u l e m e x e k u č n í m. Podle toho, na čem se exekuční titul zakládá, rozeznáváme: a) exekuční titul s o u d n í, zakládající se v rozhodnutích čl. soudů a smírech před nimi uzavřených, ať k rozhodnutí nebo ke smíru došlo v řízení sporném nebo nesporném, trestním, konkursním, před soudy řádnými či zvláštními; b) exekuční titul, pocházející o d j i n a k ý c h ú ř a d ů t u z e m s k ý c h, zejména úřadů správních, soudů a jinakých orgánů veřejnoprávních, ať již se týkají rozhodnutí o nárocích soukromoprávních, či vynesena byla v záležitostech veřejných či rozhodují o peněžitých trestech a pokutách neb o nákladech řízení, předpokládajíc ve všech těchto případech, že exekuce z těchto titulů byla tím kterým z á k o n e m p r i k á z á n a soudům, dále platební rozkazy o daních, poplatcích, zemských, okresních a obecních přirážkách, jsou-li tyto rozkazy podle p l a t n ý c h p ř e d p i s ů v y k o n a t e l n y, konečně smíry sjednané před obecními smírčími úřady, před policejními úřady nebo před jinými veřejnými orgány, povolanými k tomu, aby smíry uzavíraly, předpokládajíc, že těmto smírům je p l a t n ý m i p ř e d p i s y propůjčen účinek smíru soudního; c) výroky rozhodců, soudů rozhodčích a smíry před nimi sjednané; d) notářský spis o dluhu peněžitém nebo jiných zastupitelných věcech, v němž jsou náležitě pojmenováni věřitel i dlužník, uveden právní důvod, předmět a čas plnění a výslovné přivolení dlužníkovu, aby se proti němu pro jím uznaný dluh ihned po dospělosti jeho vedla s. e.; e) mimosoudní výpověď o nemovitostech a věcech jim v tomto směru na roveň postavených, je-li výpověď taková prokázána notářskou listinou, úředním protokolem neb jinakou listinou důkaz činicí a nebyly-li proti výpovědi včas podány námitky.

Rozhodnutí a úkony povahy shora uvedené, jež byly vydány v c i z i n ě, mohou býti v tuzemsku uznány za exekuční titul jen potud a tou měrou, pokud státními smlouvami neb prohlášeními čl. vlády ve sbírce zákonů vyhlášenými je zaručena v z á j e m n o s t.

Mají-li shora uvedené listiny a úkony státi se opravdu exekučními tituly, musí

míti jisté náležitosti rázu jednak formálního, jednak materiálního. Náležitostí povahy formální je požadavek, aby rozhodnutí, jež má být základem exekuce, bylo buď konečné, t. j. takové, že není proti němu již nijaké právní pomůcky (opravného prostředku, námitky, odporu), aneb, aby sice byl dán proti němu ještě opravný prostředek, ale bez odkládacího účinku. Náležitostí povahy materiální je požadavek, aby obsah listiny a úkonů, jež tvoří základ exekuce, připouštěl výkon exekuce. Proto musí každý exekuční titul míti za předmět jisté plnění, snášení neb opomenutí, musí obsahovati zcela určité označení osoby oprávněné i povinné, konečně předmět, způsob, objem i čas dlužného plnění neb opomenutí.

2. S. e. předpokládá dále, že dlužník nesplnil svůj závazek dobrovolně, t. j. v době, která mu byla v exekučním titulu ke splnění poskytnuta. Nemůže být tedy exekuce povolena, dokud pohledávka není vůbec splatnou nebo pokud lhůta dlužníkovi v exekučním titulu k plnění daná neuplynula. Jenom výjimečně může být povolena exekuce, a to jakožto exekuce zajišťovací, dříve než uplyne lhůta dlužníkovi poskytnutá a třebaž ještě základ exekuce není pravoplatným neb vykonatelným, jsou-li tu okolnosti, jež činí zajištění věřitelovo už nyní žádoucím. Exekuce zajišťovací je kromě toho však možna jen u některých exekučních titulů (rozsudků, plat. příkazů civ. soudů a usnesení vydaných v nesporném řízení) a jen pro nároky peněžité a omezena přirozeně jen na takové úkony exekuční, které jsou povahy zajišťovací a nezpůsobují právní situaci nezměnitelnou.

3. Donucovací moc státní, jež vstupuje při s. e. v činnost, jest různého druhu podle toho, jaký nárok má dojiti uspokojení a na jaký předmět se exekuce vede.

Prostředky, které stát u výkonu své donucovací moci poskytuje oprávněnému za účelem uspokojení nároku, exekučním titulem najisto postaveného, zoveme prostředky exekučními. Tyto prostředky řídí se především podle povahy nároku, o jehož vynucení jde. V tomto směru dlužno rozeznávati dvě skupiny nároků: jednak pohledávky peněžité, jednak nároky na jisté konání neb opomenutí.

Avšak exekuční prostředky řídí se také tím, na jaký předmět se exekuce vede.

Předmětem tímto je zpravidla majetek dlužníkův a jen výjimečně osoba dlužníka samého (totiž jen tehdy, jde-li o vynucení činu, jež nezáleží v projevu vůle dlužníkovy, nemůže být osobou třetí vykonán a jehož výkon závisí výlučně na vůli zavázaného, aneb jde-li o vynucení jistého opomenutí nebo snášení). Tam pak, kde jde o exekuci na majetek dlužníkův, řídí se jakost a povaha prostředku exekučního různou povahou tohoto majetku, i když jde o týž nárok. Zejména sluší rozeznávati při exekuci pro peněžité pohledávky:

a) exekuce na nemovitosti; prostředkem exekuce je tu nucené zřízení zástavního práva (vkladem jeho na nemovitost dlužníkovu pro vykonatelnou pohledávku vym. věřitele), vnučená správa nemovitosti (odevzdáním jejím do správy vnučenému správci, jež ji pod dozorem soudu spravuje, hospodářské výtěžky její k soudu skládá a tento z nich uspokojuje věřitele) a nucená dražba (viz heslo Dražba);

b) exekuce na movitosti, a tu opět na hmotné věci movité, při nichž exekučním prostředkem je zabavení a prodej, nebo na peněžité pohledávky, jež má dlužník za osobou třetí, při nichž je exekučním prostředkem zabavení pohledávky a přikázání její věřiteli, buďsi k vybrání anebo na místo placení (jenom výjimečně také prodej pohledávky nebo vnučená správa), nebo exekuce na nároky dlužníkovy na vydání nebo dodání hmotných věcí, při nichž je exekučním prostředkem zabavení nároků a přikázání jejich věřiteli, aby si je vybral, konečně exekuce na jiná práva majetková, při nichž je exekučním prostředkem zabavení, vnučená správa, propachtování neb prodej zabaveného práva, hledíc k povaze jeho.

Při exekuci zajišťovací jsou vyloučeny dražba (prodej) a přikázání zabavené pohledávky na místo placení.

Podměty s. e. V exekučním řízení vystupuje v první řadě soud jakožto orgán státní (úřad) jedině oprávněný, aby použil donucovacích prostředků k uspokojení nároku, o něž jde. Činnost soudu vystupuje najevo jednak tím, že jedině soud civilní exekuci povoluje, a to i tehdy, když exekuční titul není exekučním titulem soudním, jednak tím, že civilní soud exekuci přímo vykonává (soud exekuční). Jak při soudě exekuci povolujícím, tak při soudě exekučním vykonávajícím pravomoc samo-soudci. Kromě soudce vystupují v exekuč-

ním řízení ještě t. zv. orgány výkonné, vykonávající ten který úkon exekuční z příkazu a pod dozorem soudu. Těmito výkonnými orgány jsou buď úředníci výkonní, úředníci soudní kanceláře, soudní zřízení a, jde-li o zvláště důležité a těžké úkony exekuční, i notáři.

Exekuce se povoluje k n á v r h u osoby oprávněné (vymahající věřitel) proti dlužníkovi (exekutovi). O návrhu rozhoduje soud bez předchozího ústního jednání a zpravidla také bez předchozího slyšení dlužníka.

Kromě vym. věřitele a dlužníka, již jsou v exekučním řízení stranami, vystupují v tomto řízení i osoby třetí, a to buď proto, že jim přísluší ku předmětu exekučnímu právo, jež ji činí nepřipustnou, aneb takové právo, jež může být exekucí ve svém výkonu nebo trvání ohroženo; osoby takové jsou účastníky řízení exekučního.

V š e o b e c n é z á s a d y p r o s. e. Zásadou povahy formální je, že v povolené exekuci postupuje soud z ú ř e d n í m o c i až do konce a že si soud také z úřední povinnosti zjišťuje veškeré skutkové podklady, jichž má pro svoje rozhodnutí zapotřebí (zásada vyhledávací). Ovšem může být s. e. před dosažením konečného výsledku z r u š e n a aneb pokračování v ní o d l o ž e n o. Důvodem pro zrušení je zejména dodatečně zbavení moci exekučního titulu, vedení exekuce na předmět podle zákona z exekuce vyloučený, dodatečné prohlášení exekuce za nepřipustnou, bezvýslednost exekuce, poněvadž z ní nelze očekávatí výtěžek, jenž by přesahoval náklady na ni, a ovšem i ustoupení vym. věřitele od pokračování v exekuci. Důvodem pro o d k l a d exekuce jsou okolnosti, které vzbuzují pochybnosti o samém podkladu exekuce aneb o důvodnosti jejího dalšího trvání, a které zároveň vyvolávají nebezpečnoství nenahraditelné aneb těžko nahraditelné újmy majetkové, jež hrozí z exekuce tomu, kdo za odklad žádá.

Zásadami povahy materiální jsou: a) že nelze vésti exekuce na všechny majetek dlužníkův, nýbrž že jisté části majetku dlužníka jsou z exekuce vůbec v y l o u č e n y; hlavním důvodem pro určení těchto věcí je snaha zachovati dlužníkovi e x i s t e n č n í m i n i m u m;

b) že s. e. nemá být vedena ve větším rozsahu, nežli je zapotřebí k uspokojení vym. věřitele; byla-li vedena v rozsahu větším, budiž soudem obmezena na míru potřebnou;

c) že s. e. nemá se státi v rukou vym.

věřitele prostředkem šikany a hromadění útrat naproti dlužníkovi; proto navrhuje-li vym. věřitel několik exekučních prostředků, ačkoli je z exekučního návrhu patrné, že k jeho uspokojení stačí již jeden neb několik z navrhovaných prostředků, může soud obmeziti exekuci na tyto prostředky. Ustoupí-li vym. věřitel od pokračování v exekuci, nebude moci po dobu 6 měsíců v exekuci proti témuž dlužníkovi pokračovati. Musila-li s. e. být zrušena z důvodů tkvících ve vadnosti exekučního titulu aneb povolení exekuce, aneb z důvodů, jež vym. věřitel v době svého návrhu nebo početí výkonu exekuce již znal, nemá vym. věřitel nároku na náhradu exekučních nákladů.

P r a m e n y p r á v n í: Zákon ze 27. V. 1896, č. 79 ř. z. (exekuční řád pro země historické), zák. čl. LX z r. 1881, čl. V. a VI. zákona z 19. I. 1928, č. 23 Sb. (pro Slovensko a Podkarpatskou Rus).

Literatura.

M e n o u š e k: „Základové nauky o soudní exekuci“ (1903); P l h a l: „Soustavný přehled ex. práva“ (1908); H o r a: „Nauka o přístupu“; N e u m a n n - L i c h t b l a u: „Kommentar zur E.-O.“, 3. vyd. (dosud nedokončené), 1927; N e u m a n n: „System der E.-O.“; R. P o l l a k: „Öster. Zivilprozeßrecht“; W a l t e r: „System des Exekutionsrechtes“ (1926); F a l k m a n n: „Die Zwangsvollstreckung“; P e t s c h e k: „Zwangsvollstreckung in Forderungen“; R i n t e l e n: „Exekution auf Sachen in fremder Gewahrsame“; C u c h e: „Précis des voies d'exécution“ (1913).

Václav Hora.

B. Exekuce politická.

I. Úvod. Stát může zasahovati do majetkové a osobní svobody občany buď proto, aby proti jeho vůli učinil zadost povinnosti předem formalisované ať pravoplatně ať nepravoplatně anebo tak, že nucený zásah se děje bez intervence aktu povinnost občany předem určujícího. Positivní právo může obojí způsob zásahu upravití zcela rozdílně. Tak je tomu i u nás, kde první případ představuje exekuci, již se dostalo zvláštní úpravy odlišné od případů přímého uplatnění státní moci. Je třeba důležitých důvodů, aby stát omezoval občana přímo. V r e c h n o s t e n s k ý a k t i n d i v i d u e l n í j e p r a v i d e l n o u f o r m o u o m e z u j í c í c h s t y k ů v e ř e j n é m o c i s o b č a n e m, nikoli přímé jednání, bezprostřední zásah. Bezpečnější pro občana je cesta předchozího určování jeho povinností vrchnostenskými akty se složi-

tou soustavou obranných prostředků, ač i tu základní myšlenka je zeslabena někdy možností exekvovati i akty formálně nepravoplatné. Povážlivější je situace při bezprostředních projevech veřejné moci. Chyby tu spáchané jsou po případě neodčitelné (*factum infectum fieri nequit*). Pregnantně to vyjadřuje O. Mayer: právu je vlastní „*ein allgemeiner rechtlicher Vorrang von Befehl und Zwangsvollstreckung vor dem unmittelbaren Zwang*“ — Hoetzel: Záruky a exekuční prostředky, 47 násl. Že se vždy mezi všeobecnou normu (zákon, nařízení) a donucovací zásah nevsnuje konkrétní vrchnostenský akt, vysvětluje se tím, že předchozí rozkaz nebo zákaz by byl nemožný nebo neúčelný (zůřivec násilím odvede se do blázince, opilec dá se do policejního uschování, divoké zvíře uniklé z klece se utratí, aniž se jeho vlastníku dá napřed rozkaz, aby sám zjednal nápravu).

Vynucovati splnění vrchnostenských aktů patří k nejdůležitějším právům státu, jenž jen zcela výjimečně popouští tato práva jiným subjektům (samosprávným svazům). V teorii se dosud vede spor o to, zdali vynutitelnost je esenciálním rekvizitem práva čili nic. Vynutitelnost nemusí arci býti vždy přímá. Funkci donucovacích prostředků mohou hráti také úkony právní, nikoli pouze faktické: odnětí koncese, nucené etatování a p.

U nás není vedení exekuce soustředěno v rukou jediného aparátu státního. Proti exekuci soudní stojí exekuce správní a tato zase se dělí na exekuci prováděnou úřady politickými a správními úřady ostatními, hlavně finančními, ale také jinými (srov. na př. zákon č. 82/1918 Sb. o prozatímní ochraně lesů, nyní novelisovaný). Tentýž akt může po případě býti nuceně proveden buď soudní nebo správní exekucí. Je tu patrný vliv historického vývoje a úvah vhodnostních a účelových.

Ex profeso jedním na tomto místě jen o e-i politické, již se dostalo jednotné úpravy ve vlád. nař. č. 8/1928 Sb. K správnému ocenění významu nové úpravy e. politické není nevhodné dotknouti se co nejstručněji stavu dosavadního.

V zemích historických p. e. byla ve spojitosti s exekucí daňovou potud, že některé peněžní dávky jiné než daňové v technickém smyslu byly účastny exekuce daňové. Páteří p-e e. bylo císařské nařízení s mocí zákona č. 96/1854 ř. z. (t. zv. Prügelpatent), jehož nejbližšími předchůdci byla

cís. nař. č. 127/1851 ř. z. a min. nař. č. 163/1853 ř. z. Cís. nař. z r. 1851 vydáno bylo proto, „aby se vrchnostem politickým v úředním jejich působení zjedнала vážnost a nařízení jejich úplně se vykonávala“ a týká se „vykonávání nařízení a nálezů“ vrchností politických, t. j. úřadů politických a představených obecních. Toto císařské nařízení obsahuje již celkovou strukturu cís. nař. z r. 1854. K jeho doplnění resp. změně vyšlo cit. nař. 163/1853 ř. z. „über die Amtsgewalt der politischen und Polizeibehörden in V o l l s t r e c k u n g von Verfügungen und Erkenntnissen“ — podrobnosti Hoetzel: Záruky str. 56 násl. Cís. nař. z r. 1854 se samo představuje jako předpis „für die V o l l s t r e c k u n g der Verfügungen und Erkenntnisse der landesfürstlichen politischen und polizeilichen Behörden“, ač obsahuje také ustanovení rázu jiného, hlavně policejního. Také na II. brněnském právnickém sjezdu bylo cís. nař. z r. 1854 kritizováno. Zcela případně již dávno před tím je charakterisoval zvláště Karminski — srov. u Hoetzla: Záruky, 57, 58.

Exekuční předpisy cís. nař. z r. 1854 měly veliké mezery, jak jsem se pokusil dokázat ve svých Zárukách. Vedle tohoto všeobecného kodexu p. e. jednotlivé speciální zákony postaraly se pro sebe o zvláštní úpravu řízení exekučního — Hoetzel: Záruky, 58.

Na Slovensku a Podkarpatské Rusi nebylo exekuční řízení správní upraveno jednotně. Podle §§ 3 a 18 zák. čl. XXI/1886 prováděla municipia svá usnesení, statuty, zákony a nařízení státní správy; obdobně obce podle §§ 2 a 30 zák. čl. XXII/1886. Základem exekuce je exekuční titul, t. j. vykonatelný správní akt. Srov. §§ 8—10 zák. čl. XX/1901 o opravných prostředcích. Exekuci nařizuje úřad správní, který vydal akt správní v první stolici a pokračuje v ní z úřední povinnosti. Řízení exekuční je různé podle toho, běží-li o vymožení plnění peněžních nebo nějakého *facere* a *omittere*.

1. Plnění peněžní jsou exekvována podle oddílu VI. zák. č. XI/1909 (§§ 40—79) ve znění zák. čl. LIII/1912, který se vztahuje na přímé i nepřímé daně a jejich přírážky a na jiné erární pohledávky, jež se mají vymáhati jako přímé daně. Podrobné prováděcí nařízení bylo vydáno pod č. 50000/1913, jež bylo nahrazeno nař. č. 132000/1913 (§§ 127—177).

Exekuci provádějí obce resp. berní úřady. Exekuce má tři stupně: upomínku,

zabavení a prodej. Vede se na věci movité (i práva, pohledávky, hotovosti) i na nemovitosti. Na nemovitosti povoluje exekuci župní úřad a to jen tehdy, nemá-li dlužník jiného postačitelého jmění, a provádí ji knihovní úřad podle předpisů soudního exekučního řádu (§ 74 zák. čl. XI/1909).

2. Pro exekuci ad factum praestandum seu omittendum nebyly vydány všeobecné předpisy, nýbrž příslušná ustanovení jsou obsažena v jednotlivých zákonech. Z nich plyne, že náhradní úkon nastává, běží-li o zastupitelná plnění (na př. podle § 179 zák. vodního: zák. čl. XXIII/1885, anebo podle § 15 zák. lesního: zák. čl. XXX/1879). Jde-li o plnění nezastupitelná, vynucují se pořádkovými pokutami, na př. podle § 81 matričního zákona: zák. čl. XXXIII/1894 a prov. nař. 80000/1906, nebo přímým donucením, na př. podle § 37 zák. čl. II/1898.

Vylíčená různá úprava exekučního práva byla vystřídána cit. vládn. nař. č. 8/1928 Sb., které na Slovensku a Podkarpatské Rusi platí od 1. VII. 1928; v zemích historických má platiti od 1. XII. 1928.

Do 1. XII. 1928 má v zemích historických platiti ještě cis. nař. č. 96/1854 ř. z., takže by mělo býti pojednáno i o něm ex professo. Stane se tak jen v souvislosti s výkladem vládn. nař. č. 8/1928 Sb. Stranou zůstanou donucovací zásahy s hlediska dozoru jakož i vymáhání služebních povinností veřejných zaměstnanců resp. uplatňování práv majetkových veřejného zaměstnavatele (srážky za přeplatky).

II. Exekuční tituly. Exekuční moc samosprávných svazů. Exekučními tituly pro p-ou e-i jsou podle § 90 vládn. nař. č. 8/1928 Sb.:

1. Vykonatelná rozhodnutí úřadů uvedených v § 1 vládn. nař., t. j. úřadů okresních, státních úřadů policejních, magistrátů (městských, obecních rad) v městech se zvláštním statutem, městských notářských úřadů v městech se zřízeným magistrátem, zemských úřadů a úřadů ústředních. Rozhodnutí jako aktu deklaratornímu je na roveň postaveno opatření (akt konstitutivní) podle § 4 vládn. nař. Běží o konkrétní úkony správní, které se vůbec hodí k nucenému vymáhání — a contr. pouhých úkonů osvědčovacích, úkonů ryze určovacích (na př. výrok o státní příslušnosti určité osoby).

Odst. I. § 90 vládn. nař. má na mysli exekuční tituly, které vytvořily politické úřady státní, které tedy dodal stát sám.

Základem e. p-é jsou však jen rozhodnutí (opatření) vykonatelná. Pojem vykonatelnosti definuje § 91 vládn. nař. v ten smysl, že vykonatelná jsou rozhodnutí, proti nimž není připuštěn opravný prostředek anebo při nichž opravný prostředek nemá odkladacího účinku. Možno tedy exekvovati i rozhodnutí formálně nepravoplatná. Kdy tomu tak jest, o tom má zásadní ustanovení § 77 vládn. nař. Do tohoto nařízení lišila v zemích historických t. zv. úřední instrukce č. 52/1855 ř. z. (§ 93) akty vydávané v zájmu veřejném a akty v t. zv. věcech stran. Ustanovovala, že ony mají se zpravidla provésti i „während der Rekursfrist“, kdežto v těchto měl rekurs zpravidla účinek suspensivní, leda že by šlo o nebezpečí v prodlení. — Hoetzel: Záruky, str. 67 a 68. Naproti tomu § 77 vládn. nař. má v I. odst. ustanovení, že včas podané odvolání má odkladný účinek, pokud se jinak nestanoví. Tato legální odchylka může býti obsažena buď ve vládním nařízení samém (na př. § 40) nebo ve speciálních předpisech, které vládní nařízení ponechalo v platnosti. Na těchto speciálních normách tedy záleží v první řadě. Ale opravnému prostředku může odkladací účinek odepríti in concreto úřad politický sám (II. odst. § 77 vládn. nař.), a to buď tehdy, když okamžitý výkon jest odůvodněn nebezpečím v prodlení v zájmu strany anebo když okamžitého výkonu vyžaduje „naléhavý zájem veřejný“. Do výroku, kterým se vylučuje odkladací účinek odvolání, není opravného prostředku (IV. odst. § 77 vládn. nař.). Byl-li odkladací účinek opravnému prostředku odeprěn k návrhu strany, může této straně býti uloženo podle § 37 vládn. nař., aby složila jistotu za škodu, kterou její odpůrce utrpí okamžitým provedením rozhodnutí, když by rozhodnutí vyšší stolice dopadlo jinak.

Lze-li exekvovati jen formálně pravoplatné rozhodnutí, nemění na situaci nic stížnost podaná na n. s. s., protože podle § 17 zák. o s. s. č. 36/1876 ř. z. a zák. č. 3/1918 Sb. stížnost na tento soud nemá o sobě suspensivního účinku. Tento účinek by jí mohl přiznati k žádosti stěžovatelově žalovaný správní úřad.

Pozornosti zasluhuje otázka, zdali smíry mezi stranami uzavřené jsou exekučními tituly. Praxe pokládala je již dříve za základ exekuce. — Srov. Budw. 5047, 5887, 7349, 455 A, 7623 A, 9066 A,

9797 A, Boh. 2211 A. Klade se váha na to, aby byl smír uzavřen před úřadem, jenž by byl kompetentní rozhodovati o věci smírem urovnané a aby, pokud jde o veřejné zájmy, smír byl schválen úřadem. Vládní nařízení jedná o smíru v § 66 a ustanovuje v II. odst., že o smírném urovnání věci se sepíše protokol, jehož opis se dodá stranám, s rozhodnutím úřadu, že smír, pokud jde o veřejný zájem, se schvaluje. V interní důvodové zprávě k vládnímu návrhu vlád. nař. č. 8/1928 Sb. (Správa zemská a okresní, II. sv., str. 109) čteme: Dojde-li ke smíru, a není-li proti němu s hlediska veřejného zájmu námitek, schválí úřad smír r o z h o d n u t í m, v němž o b s a h e m výroku bude obsah smíru a z á r o v e ň prohlášení úřadu, že se smír schvaluje s hlediska veřejného zájmu. Tento passus nás utvrzuje v přesvědčení, že tu vlastně nejde o pravý smír mezi stranami, nýbrž o r o z h o d n u t í úřadu. To potvrzuje 2. pozn. k § 90 vlád. nař. v citované Správě zemské, str. 139.

2. Vykonatelná rozhodnutí, opatření, nálezy, usnesení, platební výměry a výkazy nedoplatků j i n ý c h úřadů a orgánů, pro které se poskytuje z v l á š t n í m i předpisy výkon p-ou e-í (§ 90 II. vl. nař.). Zde se tedy jedná o akty jiných úřadů než politických a nomenklatura je proti I. odst. § 90 bohatší. Vedle rozhodnutí (a opatření) uvádějí se ještě nálezy, usnesení, platební výměry a výkazy nedoplatků. Tím se chtěly zachytiti všechny možné formy úředních aktů. Předpokládá se, že pro tyto exekuční tituly z v l á š t n í p ř e d p i s y poskytují p-ou e-i. Dosah tohoto ustanovení vyplyne z úvahy, o které úřady a orgány běží. I n a b s t r a c t o mohlo by jíti o jiné úřady státní než politické (policijní), na př. školské. Ale šlo by také o orgány samosprávy územní, obecní, okresní a zemské, ale také o orgány samosprávy zájmové, pokud jsou vypraveny imperiem, t. j. právem vydávati vrchnostenské akty. Nelze již vážně pochybovati o tom, že takovou vrchnostenskou pravomoc mají orgány útvarů sociálního pojištění: úrazového, pensijního, nemocenského, invalidního a starobního a p. (Srov. Akt správní, str. 37.) Stav právní je ten, že jen v některých případech je výslovně pamatováno na exekuci vůbec a na e-i p-ou zvláště. Je dobře známo, že cis. nař. č. 96/1854 ř. z. mluví a mohlo mluvit jen o obcích, tak že při přísném výkladu ve vzduchu byly zastupitelské okresy a země,

nešlo-li o speciální pozdější normy. Okresy bylo by možno dostati pod císařské nařízení jen benigna interpretatione, že obecní zřízení Stadionovo z r. 1849 vidí v okresích vyšší obce. Ale také u obcí myslilo jen na určitá usnesení (Hoetzel: Záruky, str. 71). V padesátých letech minulého století nebylo dosti pamatováno na to, že před obecními úřady se může nalézati právo i stranám jiným, než jest obec sama, jako percipient obecních dávek. Krátce řečeno: byla mnohá opatření hlavně vyšších samosprávných úřadů, pro která nebylo pamatováno na exekuční provedení administrativní ani soudní.

Tato skutečnost málo příjemná přiměla patrně rakouský zákon o správní exekuci z 21. VII. 1925, č. 276 spol. zákoníka, že v § 1, I. odst., č. 2, ustanovuje, že politické úřady exekučně provádějí také výměry jiných úřadů spolkových nebo zemských, pokud není nic jiného ustanoveno ve zvláštních předpisech. Tedy pravý rozumný opak úpravy naší. Tím byla Rakousku znemožněna m e z e r a v exekučním právu, která nutně zeje v právu našem, kde pro některé případy není možná ani soudní, ani politická exekuce! To přimělo vládu, že v osnově zákona (tisk č. 1685 posl. sněm.) z r. 1928 doplňuje exekuční řád v čl. VI. takto: S. e-í jsou vykonatelná pravoplatná rozhodnutí a opatření státních úřadů správních, jimiž se ukládá peněžité placení nebo vydání věcí movitých, a to i klyž není s. e. zvláštním zákonným předpisem připuštěna. V důvodové zprávě se mluví zvláště o administrativních nálezech náhradních, které jsou bezúčinné, nelze-li nárok státu sraziti z „protipohledávky“ dlužníkovy. Správně se důvodová zpráva zmiňuje o tom, že nelze sáhnouti ani k e-i p-é, nejde-li o obory státní správy, na které se vztahuje zákon o organizaci politické správy č. 125/1927 Sb. Stejně naléhavě je třeba odpomoci pro obor samosprávy územní. Při tom nechává ne zcela stranou otázku, je-li vhodné s. e-i svěřovati subsidierně provádění nálezů administrativních. Obtíž není tam, kde lze věc dostati na koleje politických úřadů (srov. § 103 č. obec. zř.) a takto vytvořiti exekuční tituly podle I. odst. § 90 vlád. nař. Touto cestou se leckdy zjevná náprava. Na to poukazuje interní důvodová zpráva (Správa zemská, str. 139, pozn. 1. a 3.), kde se mluví o výkazech ošetřovacích nákladů veřejných všeobecných nemocnic.

Vždy však není tato cesta schůdná (na př. státní správa rozhoduje o aktech orgánů obecních a okresních jen s hlediska zákonitosti). Tak vznikají správní akty neexekvovatelné. Mysleme příkladmo také na nálezy honebních úřadů podle § 22 čes. hon. zák. č. 49/1866 z. z. o stanovení tangenty z čistého výnosu společenstevní honitby (dokud nebude v Čechách proveden zák. č. 125/1927 Sb.).

Jako zvláštnost budiž uvedeno, že podle § 95 vlád. nař. lze i před vydáním rozhodnutí naříditi přiměřené prozatímní opatření za podmínek tamže uvedených, ať jde o placení jakékoliv, nikoli jen peněžní. Nejde tu arci o akt právě exekuce pé, což je patrné již z toho, že příslušným je nikoli úřad exekuční, nýbrž úřad rozhodující o nároku (podrobnosti v Správě zemské, str. 144, 145).

I tituly exekuční v II. odst. § 90 vlád. nař. uvedené musí býti vykonatelné podle § 91, I., l. c. Všecko záleží na speciálních normách. Pro obor samosprávného řízení používá se jako subsidierní normy dekretu českorakouské dvor. kanc. z 2. III. 1799, č. 19 pol. sb. z., který upírá rekursům odkladací účinek, „wo durch den Verzug der Partei, gegen welche, oder der Sache, in Ansehung welcher der Rekurs genommen wird, ein keinen Ersatz zu gebender Nachteil zuwachsen würde, oder wo es sich um eine auf das Öffentliche sich beziehende Vorkehrung und vorzüglich um eine solche zu thun ist, bei welcher entweder ein Provisorium nothwendig oder die Amtspflicht von selbst einzuschreiten hat“.

Exekuční moc samosprávných svazů. Byla jí v zemích historických věnována veliká pozornost, protože politická váha samosprávných těles jistě by stoupla, když by mohla tato tělesa samostatně exekvovati svá rozhodnutí a opatření. Otázka je tím důležitější, že stylisace § 90, II., vlád. nař. nechává četné akty samosprávných těles bez pé e. Pokud by svazy samosprávné neměly své vlastní exekuční pravomoci, dospěli bychom k závěrům neutěšeným. V Zárukách, str. 72—81, pojednal jsem o kontroverze podrobněji. Při veliké rozsáhlosti látky omezují se na vytýčení zásadních hledisk. Jde hlavně o názory Pražákovy, Fiedlerovy a Jirkovy (Joachimovy). Pro naše právo neplatí zásada někdy hájená, že úřad, který vydal rozhodnutí, může je také sám exekučně provést. Historickým vývojem se

stalo, že samosprávným svazům nebylo takové všeobecné exekuční právo přiznáno, protože bylo dáno principiálně do rukou státních úřadů resp. soudů, takže bychom musili pro exekuční kompetenci samosprávných svazů zjišťovati speciální autorisaci. Při tom se nesmíme dáti mýlit pouhou nomenklaturou. Mluví-li na př. obecní zřízení a zákon o okresním zastupitelstvu o moci výkonné, neznamená to ještě exekuci v technickém smyslu, nýbrž pouhou realizaci kolegiálních usnesení: kontrahování zápůjčky, stavbu silnice a p. Toto zásadní hledisko sleduje správně také Uhlíř ve spise: Složení a působnost okresního zastupitelstva, str. 229 násl. Jistě nelze u nás argumentovati tak, že bychom vycházeli z axiomatu, že samosprávné celky exekuční moc mají, a že by jim tato moc musila býti výslovně odňata pozitivním předpisem. Kromě toho nesmíme s exekucí směřovati ty zásahy, které plynou z jiného zdroje: z práva dozorčího a jdou svou vlastní právní cestou (srov. heslo Dozor, str. 465). Také je dbáti toho, nemá-li určitý zákon na mysli přímý faktický zásah bez předchozího správního aktu (tedy nikoli náhradní úkon exekuční v pravém smyslu).

Máme-li to všecko na mysli, mohli bychom pro obor (zemského) práva českého uvést tyto doklady exekučního práva obcí:

1. Podle § 2 zák. č. 72/1884 čes. z. z. jsou držitelé sousedních pozemků povinni aleje a stromořadí za silničním příkopem vysazovati a udržovati; obec má, nevedou-li donucovací prostředky podle § 7 (trest) k cíli, sama stromy vysázeti.

2. Podle § 20 zák. č. 266/1920 Sb. zařídí starosta obce čeho třeba na útraty majitele domu, opomene-li tento v čas dům očíslovati, číslo obnoviti neb změnit, ač mu to bylo nařízeno.

3. Podle § 41 finanční obec. novely zák. č. 329/1921 Sb. dobývá obecní starosta příspěvky podle § 26 (§ 27 byl zrušen zák. č. 77/1927 Sb.), nebyly-li včas zapraveny podle předpisů platných pro dobývání nezapravených přímých daní. V § 44 téhož zákona je zmocněn starosta dobývati obecní poplatky a dávky včas nezapravené; o řízení exekučním platí totéž. Naproti tomu může býti pochybný dosah § 5 zák. č. 77/1927 Sb. Mluví se zde pouze o výpočtu, předpisu a vybírání obecních přírážek k dani pozemkové, nikoli o vymáhání (dobývání) a cit. předpis výslovně praví, že o vymáhání a promlčení přírážek platí

tytéž předpisy, jako pro státní daně. Někteří nevidí v tomto předpise normu kompetenční.

4. Podle § 10, II., zák. č. 165/1924 Sb. o ochraně výroby rostlinné čini starosta obce potřebná opatření na útraty liknavého, nevyhoví-li vlastník pozemku povinností uloženým mu v § 9 a v § 10, I., téhož zákona. Týž předpis mají vlád. nař. č. 58/1926 Sb. o hubení chroustů a vlád. nař. č. 78/1926 Sb. o hubení myší. Mohlo by býti pochybné, nejde-li zde o přímý faktický zásah. Stejná pochybnost se vnucuje při § 51 zák. č. 45/1876 čes. z. z. (požární řád). Srov. § 30 zák. č. 236/1912 ř. z.

Různě se také vykládají stavební řády české (§§ 121—124 praž. a §§ 127—130 venk. st. ř.). Fiedler z nich vyvodil, že by stavební úřady (samosprávné) měly právo odstraniti samy stavbu, t. j. exekvovati demoliční nález. Zajímavá je poznámka u Mannlichera-Coretha str. 130, že dosavadní obecní zřízení mají úpravu, která je „vollkommen befriedigend“, ale nemyslí se patrně na rozhodnutí obecních orgánů, kde se rozhoduje o veřejných právech (povinnostech) jiných subjektů, než je obec sama.

O exekuční moci zastupitelských okresů (zák. č. 27/1864 z. z. č.) podle stavu právního tehdy platného pojednává Uhlír l. c. str. 231, 232.

Základem exekučního práva zemského o výboru v oboru požární policie je § 66 čes. zák. č. 45/1876 z. z. č. Ani zákon o organizaci politické správy č. 125/1927 Sb. nepřiznal zastupitelským sborům exekuční moci. Mluví-li § 52 o tom, že zemský prezident provádí usnesení zemského zastupitelstva a obdobně § 90 o tom, že okresní hejtman (náčelník) provádí usnesení zastupitelstva okresního, nemá na mysli pravomoc exekuční.

III. Zahájení exekuce. Nucený výkon exekučních titulů značí zvláště citlivé stadium v uplatňování práva. Státu není lhostejno, vykonávají-li se exekučně rozhodnutí jiných úřadů a orgánů než státních. Zároveň však exekuční stadium nemůže sloužiti k tomu, aby výsledek nalézacího řízení, t. j. tvoření exekučních titulů, byl dán do libovůle úřadů exekučních, t. j. úřadů, které exekuci povolují a provádějí. Vždyť jsou známy v nauce hlasy, které nežadají k provedení vykonatelných aktů zvláštního právního základu, nechce-li se od exekuta nic jiného nebo víc než k čemu je zavázán již exekučním titulem samým.

Problém se týká hlavně otázky, může-li

úřad exekuci povolující přezkoumávati a pokud titul exekuční. Je to praktické zvláště tehdy, kdy tento titul byl vytvořen jinými úřady (orgány) než ke kterým patří sám úřad exekuční. Uznává se většinou, že tu exekuční úřad může zkoumati většinou dvě otázky: 1. pochází-li exekuční titul od úřadu příslušného; 2. je-li titul ten vykonatelný, t. j. je-li v právní moci resp. má-li podaný opravný prostředek suspensivní účinek, čili nic. Vykonatelnost aktu mohla by záviseti také od splnění podmínky suspensivní, od schválení aktu jiným úřadem. Neproveditelnost aktu mohla by se projevití právě teprve v exekučním stadiu: exekuční titul není určitý, jest právně a fakticky nemožný. Nelze souhlasiti s názorem, jakoby exekuční úřad mohl zkoumati vůbec i h m o t n ě p r á v n í korektnost exekučního titulu, není-li sám nadán právem dozorcím. Tuto správnou zásadu uznal dekret dvor. kanc. z 26. II. 1789, č. 977 sb. z. s.: „jedoch steht auch in solchem Falle der Gerichtsstelle, bei welcher das Exekuzionsgesuch eingereicht wird, nicht mehr die Erörterung der Rechtsmässigkeit der durch das Erkenntniss der politischen Behörde bereits erwiesenen Forderung zu, sondern sie hat in eben der Art zu verfahren, als wenn das Exekuzionsgesuch ein gerichtliches Erkenntniss zum Grunde hätte“. Mohlo by se to formulovati také tak, že exekuční titul zakládá pro stranu z něho oprávněnou nárok na exekuční provedení. Srov. však § 27 zák. č. 50/1874 ř. z. a contr. § 23. Exekuční úřad by arci mohl také zkoumati, nepozbyli-li exekuční titul platnosti: na př. podle § 6 a 7 zák. o n. s. s. — podrobnosti Hoetzel: Záruky, str. 81 násl. Je rozumnou snahou zákonodárcovou neztěžovati zbytečně exekuci. Je také uznáno, že v stadiu exekuce nelze uplatňovati námitky, kterých strana neuvedla v řízení nalézacím.

Jak vypadá věc s hlediska těchto zásadních úvah podle vládního nařízení č. 8/1928 Sb.?

Tituly exekuční vytvořené samými úřady politickými (I. odst. § 90) vykonávají se, je-li to v zájmu veřejném, z úřední moci, jinak jen k návrhu strany a to politickou nebo soudní exekucí — srov. § 93, I. K soudní exekuci se sáhne buď když p. e. neměla nebo by neměla úspěchu anebo když by tato exekuce nebyla možnou, na př. je-li třeba vésti exekuci na nemovitosti a pohledávky. Podle § 91, II., vykonatelnost exekučních titulů nás zajímajících p o t v r z u j e úřad, před kterým se řízení ko-

nalo v p r v é stolici. To arci nemusí býti úřad exekuční, kterým je vždy — § 92 — úřad okresní. Tento p o t v r z u j í c í úřad — § 91, II. — z a ř í d í v ý k o n p-é e. nebo navrhne povolení soudní exekuce. Co je to „zařízení výkonu p-é e.“ (§ 91, II.)? Proti tomu se staví návrh na povolení exekuce soudní. Pouhé potvrzení vykonatelnosti rozhodnutí uvedených v § 90, I., nebylo by podle obvyklých názorů žádným povolením e. p-é. Vždyť vykonatelnost znamená podle § 91 jen formální právní moc nebo že opravný prostředek nemá odkladacího účinku. Vnitřní a vnější vady aktu zůstávají při tom mimo úvahu. Ale v interní důvodové zprávě (Správa zemská, str. 140, 141) čteme do slova: „Exekuce se p o v o l u j e potvrzením vykonatelnosti. Podle tohoto potvrzení úřad, je-li sám exekučním úřadem, p r o v e d e p-ou e-i anebo navrhne soudní exekuci. Není-li sám exekučním úřadem, obrátí se buď na exekuční úřad anebo navrhne přímo soudní exekuci.“ Z toho musíme souditi, že e x e k u č n í ř í z e n í p o l i t i c k é je z a v e d e n o p o t v r z e n í m v y k o n a t e l n o s t i úřadem, jenž rozhodoval v první stolici ve věci samé. Ale vládní nařízení mluví v § 96 ještě o v l a s t n í m řízení exekučním, rozumějíc tím „vlastní exekuční v y m á h á n í“. Podle § 96 vládn. nař. před vlastním řízením exekučním „budiž vždy vydán a do vlastních rukou povinné strany doručen příkaz k plnění“. Není-li tento příkaz pojat již do rozhodnutí, buďtež v něm uvedeny momenty taxativně v § 96 vypočtené. Podle § 96 mysleli bychom, že tento „příkaz k plnění“ (exekuční) musí býti opravdu v ž d ý a t o d o v l a s t n í c h rukou doručen zavazanému, ale interní důvodová zpráva (Správa zemská, str. 146) poučuje nás o něčem jiném. Znamená-li potvrzení vykonatelnosti povolení exekuce, předpokládá se samozřejmě, že potvrzovaný akt musí přesně obsahovati všechny momenty pro povinnost exekutivu rozhodné (§ 69, III.). Jinak by potvrzení takového aktu = povolení exekuce bylo nekorektní. Podle pozn. 5. na str. 146 Správy zemské příkaz k plnění může prý vydati jak úřad potvrzující vykonatelnost tak i úřad exekuční. Interní důvodová zpráva si libuje tu výhodu příkazu, „že se strana bude moci brániti n á m í t k a m i a úřad může přijíti již tu k závěru, že požadované plnění je neodůvodněno, a nebude dále prováděti zbytečnou nebo neodůvodněnou exekuci“.

Je-li potvrzení vykonatelnosti povolením e. p-é, ptáme se, jak je proti němu postaráno o obranu dotčených stran. Mohou to býti strany obě, jak věřitel tak dlužník, když by se exekuce povolila jen částečně. Odpověď na otázku musíme hledati v § 126, který t a x a t i v e uvádí případy, kdy v exekučním řízení lze se odvolati. Podle obvyklých představ povolení nebo nepovolení exekuce je již součástí řízení exekučního. Nikam jinam je zařaditi nemůžeme, zajisté ne do řízení nalézacího, kde se tvoří exekuční tituly. V tomto běžném názoru nás jen utvrzuje sám § 126 vládn. nař., jenž do exekučního řízení zahrnuje i povolení exekuce k zajištění a prozatímního opatření. Ale pak bychom musili důsledně tvrditi, že do povolení resp. nepovolení vlastní exekuce není vůbec opravného prostředku ani pro věřitele ani pro dlužníka, důsledek jistě povážlivý, jemuž bychom se mohli vyhnouti jen umělým tvrzením, že řízení exekuční začíná se teprve s příkazem exekučním. Ale při tomto pokusu výkladovém narážíme na jiné úskalí. Při exekučním příkazu mluví § 96, II., vládn. nař. o námitkách, ale podle § 126 není vůbec opravného prostředku do rozhodnutí, kterým byly ony námitky vyřízeny, protože nelze tu dobře užiti č. 3, I. odst., § 126. Tento předpis má na mysli námitky, že nařízený v ý k o n nesouhlasí s rozhodnutím, které má býti provedeno, kdežto při exekučním příkazu běží o určení povinnosti dlužníkovy a exekuci se pouze h r o z í, ale exekuce ta se n e n a ř í z u j e. Tím by prvá stolice politická mohla fakticky zvrátiti rozhodnutí stolice vyšší, když by exekuční příkaz se odchyloval od vlastního exekučního titulu. Zdá se, že původce vládního nařízení ovládala snaha dáti povolení exekuce do rukou úřadu. Symptomatické v tom směru jest ustanovení § 93, II., o tom, že o povolení soudní exekuce zakročí úřad, jenž má v soudním řízení postavení vymáhajícího věřitele, jen nejde-li o placení, která se vymáhají jedině k návrhu strany. Strana by tu mohla s a m a zakročiti o povolení soudní exekuce, jen když by jí to zvláštní předpisy dovolovaly. Snad si stylisátoři § 126 věc představovali jinak, ale rozhoduje logickosystematický výklad nad nevyjádřeným úmyslem.

Pokud běží o exekuční tituly vytvořené m i m o úřady politické, lze exekuci zavést jen k návrhu. Navrhující úřad (strana) je povinen prokázati vykonatelnost. Jde tu o formální důkazní břemeno

strany. Vládní nařízení nemá žádného ustanovení o tom, kdo je kompetentní p o t v r z o v a t i vykonatelnost exekučních titulů, jež nás zajímají. Protože to není vládním nařízením vyhrazeno úřadům politickým, musíme se obrátiti na ty normy, na jejichž základě se naše exekuční tituly vydávají. Jinak jde o obvyklé důkazní otázky. Strana navrhuje prokáže, že rozhodnutí (opatření) je pravoplatné anebo že podaný opravný prostředek nemá odkladacího účinku (poukazem na zákonný předpis nebo na výrok rozhodujícího úřadu o tom, že rozhodnutí přes podanou stížnost jest ihned vykonatelné). Úřad politický přezkoumává, podařil-li se straně průkaz vykonatelnosti. Je pozoruhodné, že vládní nařízení nemá předpisů o tom, který úřad rozhoduje o povolení exekuce podle titulů exekučních, o kterých jednáme. Patrně jsou to v intencích vládního nařízení (§ 92) okresní úřady resp. v městech se zvláštním statutem a v městech se zřízeným magistrátem orgány těchto měst, třeba § 92 mluví o nich jako o úřadech povolovaných k v ý k o n u, nikoli k povolení p-é e. Ve Správě zemské, str. 147, má se za samozřejmé, že exekuční příkaz podle § 96 vydává vždy úřad exekuční.

Co se týče opravných prostředků do povolení resp. nepovolení exekuce jakož i do exekučního příkazu, platí to, co jsem řekl při exekučních titulech podle I. odst. § 90. Ochranu exekutovu sledují předpisy § 98. Srov. k tomu § 126, I., č. 4. Na § 100 stačí poukázati. Zvláštní pozornosti vyžaduje § 102 vládní nař. Exekuční úkony buďtež z r u š e n y, jestliže nastaly okolnosti, pro které exekuce pozbyla podkladu, zejména předložil-li se průkaz, že uložené placení bylo provedeno nebo upustil-li oprávněná strana od vymáhání, dále zjistilo-li se, že exekuce nebyla vůbec přípustná nebo že byla vedena proti osobě, která není povinna plniti. I tu bylo by lze dovolati se č. 4. I. odst. § 126. Není však jasně rozřešena otázka, který úřad jest kompetentní ke zrušení exekučních úkonů, když se exekuce vede na základě titulů vytvořených politickými úřady. Je to úřad exekuci povolující (potvrzující vykonatelnost) či úřad exekuci vykonávající? Bližší pravdě je ten výklad, že je to úřad exekuční (§§ 105, 112 vládní nař.). Který okresní úřad je místně příslušný, o tom má ustanovení § 92 vládní nař.

Stejně jest uvažovati při otázce, který úřad má exekuční řízení odložit podle II. odst. § 102.

IV. Exekuční prostředky. Exekuční řízení nabývá specifického zbarvení podle toho, co je předmětem exekuce, protože podle toho se řídí exekuční prostředky. Proces exekuční lze dělití ve dvě znatelně odlišená stadia: Určité úkony vycházejí jen od vlastních úřadů exekučních — t. j. rozhodovací (nalézací) část řízení donucovacího. Vedle toho jde o f a k t i c k é provádění usnesení exekučních úřadů — v ý k o n n é řízení v technickém smyslu. To není jednolitým celkem. Vedle orgánů stálých povolávají se na pomoc orgány asistenční (vojsko, orgány bezpečnostní) — § 101 vládní nař. Dokonce mohou v řízení vykonávacím vystupovati soukromníci — náhradní úkon.

Všeobecně lze říci, že možno užití jen takových exekučních prostředků, které právní řád uznává (§ 126, I., č. 4: „že nařízení nebo použité donucovací prostředky nejsou podle tohoto nařízení dovoleny“). Tato zásada byla uznána již v starých normách, na př. v dvor. dekretu z r. 1789 č. 977 sb. z. s. Uvažovalo se také o tom, mohly-li by se strany dohodnouti na jiných donucovacích prostředcích. Takové úmluvy by byly proti kogentním normám. Prostředek donucovací patří k essentialím řízení exekučního. Nelze namítati, že strany chtějí něčemu jinému — otázka jest právě, může-li na to přistoupiti exekuční úřad, jehož příslušnost je dána jen pro určité donucovací prostředky.

Vládní nařízení rozeznává: exekuci p r o p e n ě ž n í plnění (§ 103 násl.) a v y m á h á n í n e p e n ě ž n í c h plnění (§§ 123 až 125).

1. Exekuce p r o p e n ě ž n í plnění — § 103 násl. Cís. nař. č. 96/1854 ř. z. ustanovuje, že p ř i r á ž k y k státním daním vymáhají se týmiž orgány a těmitěž prostředky jako daně státní. Jiná peněžní plnění jen, když jim toto privilegium bylo zákonem přiznáno. V § 103 vládní nař. čteme, že uložené peněžní plnění vynutí se zabavením a nuceným prodejem h m o t n ý c h m o v i t ý c h věcí dlužníkových. Přes toto všeobecné znění musíme hájiti, že pro p ř i r á ž k y k státním daním platí speciální předpisy zák. č. 76/1927 Sb., § 343, podle něhož daně s přírážkami a příslušenstvím vymáhají se buď v řízení správním (exekuce b e r n í) podle ustanovení cit. zákona nebo v řízení soudním. To potvrzuje také zák. č. 77/1927 Sb. v § 5 (o vymáhání a promlčení přírážek platí stejně, předpisy jako pro daň státní,

k níž se přírážka vybírá). Zák. č. 77/1927 Sb. má o přírážkách obecních k dani pozemkové to odlišné ustanovení, že výpočet, předpis a vybírání (nikoli exekuce!) jejich děje se obcemi, kdežto u ostatních přírážek tyto úkony přísluší těm činitelům, kteří jsou pověřeni vymáháním příslušných daní státních. Jen mimochodem poznamenávám, že zák. č. 76/1927 Sb. připjal právní osud přírážek úžeji k osudu státních daní, než tomu bylo dříve.

Vládní nařízení má podrobné předpisy o zabavení a nuceném prodeji. Zde stačí odkázati jen na důležitější věci. Výslovně se stanoví, že věci vyloučené z exekuce soudní jsou vyloučeny také z e. p-é. Srov. § 250 exek. ř. resp. § 51 exek. zákona, zák. čl. LX/1881 vedle norem speciálních. I v partii o zabavení hmotných věcí movitých aplikuje se zásada § 99: při provádění p-é e. budiž použito exekučního prostředku, který exekuta nejméně postihuje a vede ještě k cíli. Je to v teorii hájená zásada úměrnosti, která má posílití posici stran proti exekučním úřadům a orgánům a dává jim možnost brániti se proti přehmatům těchto činitelů podle § 126, I., č. 4 (slova: odporují jeho ustanovením). Při zabavení samém exekuční orgán má zabaviti jen tolik věcí, které stačí na zaplacení vymáhané částky a exekučních nákladů. Výběr je sice ponechán exekučnímu orgánu, „na přání dlužníkovu buď však co možná vzat zřetel“ (srov. § 117, III., § 120). Zabavením se nabývá zástavního práva na zabavené věci pro vymáhanou pohledávku. Obrana exekutova proti zabavovacím úkonům bude podle § 109 záležitosti v námitce, že věc zabavovaná je vyloučena z exekuce, že zabavení bylo vykonáno ve větším rozsahu, než jest uveden v § 106, I., nebo že zabavená věc mu nepatří. Nebyly-li tyto námitky pojmuty do zájemného protokolu, mohou se podati u exekučního úřadu, jenž o nich rozhoduje, a exekut má právo odvolati se do 15 dnů (č. 2, I. odst., § 126); odvolání má odkladací účinek (§ 126, II.). K dražbě nesmí se přistoupiti (bez souhlasu dlužníkovy) před pravoplatným zamítnutím námitek. Zabavení je nutným předpokladem dražby. O té má vládní nařízení zevrubné ustanovení, převzaté z exekučních řádů soudních, při čemž se také hledělo na předpisy o dražbě podle zák. č. 76/1927 Sb.

Novotou ve své všeobecnosti je zajišťovací exekuce podle § 94, proti jejímuž povolení je možno se odvolati

(§ 126, I., č. 1) jak vymáhajícimu věřiteli tak exekutovi.

2. Vymáhání nepeněžních plnění. Sem vládní nařízení zahrnuje náhradní úkon, nepřímé donucení a přímé donucení.

a) Náhradní úkon. Je to exekuční prostředek, jehož se užívá k vynucení zastupitelných plnění jiných než peněžních, t. j. úkonu nebo naturálního plnění, „jež mohou býti vykonány třetími osobami“, takže na individualitě toho, kdo plní, nezáleží. Všeobecný předpis má o tom § 5 cís. nař. č. 96/1854 ř. z. a vládní nařízení nemá odchýlných ustanovení nakazující, že tato plnění neb úkon budou vykonány na náklad a nebezpečí zavázaného, když své povinnosti nesplní vůbec (t. j. také: ne včas) anebo je splní jen částečně. K § 5 cís. nař. č. 96/1854 ř. z. připínají se bohaté zkušenosti, jichž můžeme použiti i při výkladu § 123 vládní nař.

V praxi se má za přípustné, aby za naturální plnění, jež se stalo nemožným, uložilo a vymáhalo se plnění peněžní — Budw. 1720, 10.316, 12.768 a j. Mluví se tu o „bekannte Rechtsgrundsätze“, je prý to „naturgemäß“, že peněžní náhrada nastupuje za plnění naturální podle zásad občanského práva! Někdy je přímo ustanoveno, že exekuci lze vésti jen na peněžní relutum dávky naturální. Je to praktické hlavně tehdy, kdy by dodatečné vymáhání prestace naturální nemělo již smyslu. Exekut měl býti podle cís. nař. č. 96/1854 ř. z. vyzván k plnění. Je v rukou úřadu exekučního, aby určil, kým dá náhradní úkon provésti — budou to po případě soukromé osoby. Náhradní úkon administrativní liší se od případu § 1042 o. z. o. Mezi exekutem a exekučním úřadem (státem) je poměr veřejného práva. Od tohoto poměru je dobře lišiti vztah mezi státem a tím, kdo k jeho rozkazu (zmocnění) provádí náhradní úkon. Poměr ten je různý podle toho, kdo je tímto vykonavatelem, zda úřední orgán státní, obec nebo soukromník. K exekutovi není vykonavatel (soukromý) v žádném právním poměru.

Zvláštní pozornosti zasluhují slova, že náhradní úkon se děje na nebezpečí a na náklad dlužníka. Co je to nebezpečí exekutovo? Rakouský správní soud o tom judikoval. Budw. 6895 A: vlastníku lesa bylo uloženo, aby zpracoval vývrati. V řízení exekučním provedl exekuční orgán více než bylo třeba (oloupal kůru i se zdravých stromů). To všecko jde na vrub exekutův.

Správní soud užil tu zmiřujícího výrazu: když výkonný orgán to způsobil „nezaviněným omylem“. Zvláště zajímavá situace je líčena v Budw. č. 9179 A. Šlo o náhradní úkon: zříditi stavidlo tesařským mistrem, jenž po prvé stavidlo zřídil na nepravém místě, takže se musilo stavidlo postaviti po druhé. Liknaví vlastníci mlýna byli odsouzeni k náhradě obojího zřízení stavidla. Správní soud vyslovil při tom zásadu, že náhradní úkon pokládá se za ukončený teprve tím okamžikem, kdy hotové dílo, odpovídající rozkazu exekvovanému, bylo odevzdáno těm, kdož je mají dále udržovati. V tomto mezidobí vzniklá poškození oprávnějí úřady exekuční k tomu, aby samy daly provéstí nutné reparatury, nemusíce ani k tomu vyzývati strany. Počátek tohoto nebezpečného stadia spadá v jedno s vypršením lhůty, do které měl exekut na zvláštní vyzvání provéstí sám dlužné plnění, tedy kdy je v prodlení. Tohoto prodlení není, když by exekutovi bylo povoleno poshovění. Budw. 9817 A vyslovil, že obec neplatí nákladů za úkon náhradní, když se stal před vypršením lhůty obci určené.

Ustanovení cis. nař. č. 96/1854 ř. z., že exekut nemá námitek proti určení výše nákladu na náhradní úkon, bylo různě vykládáno. Pro obor vládního nařízení nemám pochybnosti o tom, že exekut nemá — podle § 126 a contr. — oprávněného prostředku proti stanovení výše nákladu na úkon náhradní. V tom je také kus jeho rizika — Správa zemská, str. 168. Řečený náklad vymáhal by se podle předpisů o peněžních plněních. Závazek exekutův je veřejnoprávní: je v nejužší spojitosti s vedením exekuce, tedy s vrchnostenskými akty. Za platnosti cis. nař. č. 96/1854 ř. z. pokládalo se za nepřipustné, není-li výslovných předpisů, ukládati exekutovi, aby dal zálohu na náklady náhradního úkonu. V tom byla slabina exekučního práva administrativního. Rakouský cit. zák. 1925 v § 4, II., tuto mezeru vyplnil výslovným předpisem.

Ačkoli vládní nařízení nemá výslovného předpisu v tom směru, přece bylo by — hledíc k všeobecnému ustanovení § 97 — možno sáhnouti k § 37 o jistotě procesní. Na otázku dříve spornou, lze-li zastupitelná plnění, o která jde, vymáhati tresty nebo zřizováním zástavy, sluší se zřetelem na § 126, I., č. 4, odpověděti záporně, není-li zvláštních předpisů. Je jisté příznačné, že O. Mayer pro uložení trestu

žádal zákonného zmocnění, ač jinak podle něho náhradní úkon je prý něco samozřejmého, k čemu není třeba speciální autorisace: „Die Fähigkeit, in den Zwang einfach übergeführt zu werden, ist aber im obrigkeitlichen Befehl von selbst enthalten.“ Zákonného podkladu bylo prý by třeba jen, když by se od exekuta vymáhalo více nebo něco jiného. Právní základ je tu nutný však již proto, aby byly upraveny bližší modalitty, zvláště otázky procesní. Pak je zde nebezpečí, že náhradní úkon přejde ve více nebo v něco jiného.

Jen per parenthesesim podotýkám, že rakouský správní soud Budw. 6981 A (šlo o dodávání dříví škole) prohlásil zástavu danou exekutem za institut veřejného práva vyňatý úplně z ingerence soudů. Když by exekut chtěl mařiti provádění náhradního úkonu, zakročilo by se podle všeobecných předpisů.

Nesnáze působí spor o to, o čí jednání jde při úkonu náhradním: přičítá se tento úkon státu nebo exekutovi? Praktický dosah otázky může býti veliký. Mysleme na to, že vynucovaný úkon potřebuje k svému provedení úředního povolení (exekut je povinen provéstí určitou stavbu). Kdyby on byl stavebníkem, byly by podle českého stavebního řádu k udělení konsensu příslušné stavební úřady samosprávné, kdyby se však úkon přičítal státu, byla by dána příslušnost úřadů politických. Situace by mohla býti i taková, že by stát sám nepotřeboval vůbec povolení — § 42 čes. vod. zák. č. 71/1870 z. z. — Hoetzel: Záruky, str. 109, 110.

b) Nepřímé donucení — § 124. Běží tu o nezastupitelná plnění a to 1. závazek něco trpěti (přístup do budovy a pod.) nebo o p o m e n o u t i (neměnití určitého zařízení), 2. závazek vykonati něco, co pro zvláštní povahu plnění nelze vykonati třetí osobě. Exekučním prostředkem je psychologický nátlak na exekuta a to pořádkovými pokutami resp. při jejich nedobytnosti vězením. Exekuce se zavádí tím, že se povinníkovi pohrozí donucovacími prostředky, bude-li jednati proti svému závazku. Při porušení této povinnosti trest, kterým se pohrozilo, se provede (uloží) a zároveň se pohrozí donucovacími prostředky stále přísnějšími pro případ dalšího porušování závazku.

Výše jednotlivých pokut nesmí přesahovati 2000 Kč a vězení dobu pěti dnů. Exekuční úřad jednal by proti předpisům, když by přímo pohrozil vězením anebo je uložil,

ač peněžitá pokuta není nedobytná — § 126, I., č. 4, slova: odporují jeho ustanovením. Bylo by třeba zvláštních předpisů, aby úřad mohl postupovati jinak — § 15 zák. o povinném očkování proti neštovicím č. 412/1919 Sb.: u osob zřejmě majetných nebo u takových, u nichž nemůže býti peněžitá pokuta pokládána za dostatečný trest, opakuje-li se přestupek, vyměřen ihned trest vězení, jež nelze změnit v peněžitou pokutu.

Pro trest, o který jde, má vládní nařízení výraz: p o ř á d k o v á pokuta. Je to trest exekutivní, odlišný od policejního trestu. Rakouský správní soud se věci obíral v nálezu Budw. 8476 A, k tomu Mannlicher-Coreth. Pořádkový trest vládního nařízení je donucovacím prostředkem, který je proveditelný, jakmile nastal případ, pro který jím bylo pohroženo, nepředpokládá u exekuta zavinění, o jeho výši rozhoduje — v mezích limita — význam vynucovaného jednání a síla odporu dlužníkovy, má býti opakován, dokud se nedosáhne cíle, je přípustný i proti právníckým osobám (soudkromého práva) — § 124, IV., trest se nevykoná, když dlužník vyhověl své povinnosti nebo stalo-li se vymáhané plnění bezpředmětným nebo pro povinníka nemožným, právo uložit trest exekutivní se nepromlčuje, trvající tak dlouho, dokud jest exekut v prodlení, uložení trestu toho nepředpokládá zvláštního řízení, nýbrž jen nesplněný závazek, postup při řečených trestech není omezen na 2 stolice podle § 3 min. nař. č. 31/1860 ř. z. Hájí se, že není možný exekutivní trest ve vylíčeném smyslu, když právní řád, na tutěž skutkovou podstatu (neposlušnost) stanoví trest policejní (administrativní).

Že donucovací trest není možný proti právníckým osobám veřejného práva, vysvětluje se tím, že stát má v rukou jiné prostředky donucovací (přímé nebo nepřímé), přizpůsobené zvláštním poměrům řečených korporací. Trest nebo vězení by nestačily resp. nemohly by zmocit složitých a citlivých situací. Ve Správě zemské, str. 169, se tvrdí, že není vyloučeno ukládati pořádkové pokuty zástupcům právníckých osob veřejného práva, kteří jsou za placení právníckých těchto osob odpovědni. Věc tak jednoduchá není. Z republikánského zákonodárství pozitivně věc řeší na př. zák. č. 266/1920 Sb., § 9, II.

Při výkladu § 124 vládní nař. narážíme na otázku, co jsou to plnění, kterých „pro zvláštní povahu“ nemůže přestovati osoba

třetí. Tato osobitost plnění může býti dána především poměry f a k t i c k ý m i: podpis, výpověď svědecká, snášení očkovaní, podání dobrého zdání a pod. Ale i pozitivními předpisy: vojenská povinnost u nás (dříve jinak). V Zárukách, str. 106 násl., 119 násl., jedním o věci podrobněji a dokazují, že hlavně úřední kompetence jsou principiálně nezastupitelné a že právní řád si tu vypomáhá jinými sankcemi: devolucí, ztrátou práva, nepřímým donucením a j. v. Positivní právo je hotovou mosaikou. Za nahraditelný úkon bylo prohlášeno jmenování obvodního lékaře (Budw. 14461), ale nenahraditelným úkonem je jmenování obecního a okresního úředníka již podle známých zem. zák. čes. z r. 1907 a 1908. Nahraditelným úkonem je pojmenování ulic podle zák. č. 266/1920 Sb., § 9. Pochybnost může býti, lze-li vynucovati povinnost obce poriditi si plán polohy.

c) **Přímé donucení** — § 125. Vládní nařízení má na mysli přímé fyzické násilí. Není-li jinak ustanoveno, může býti zjednan stav odpovídající rozhodnutí přímým donucením, nemohlo-li by se to státi jiným způsobem anebo v č a s. Je to poslední refugium státní moci, když mírnější prostředky nestačí, jakýsi doplňující donucovací prostředek. Vždy se tedy předpokládá, že povinnost exekutova jest formalisována úředním výrokem. In concreto může býti pochybnost, co má norma na mysli — srov. § 21 zák. č. 266/1920 Sb., kde je zajímavá dvojí úřední kompetence. Jakého způsobu násilí se užije, je věcí konkrétního případu, při čemž § 99 vládní nař. vytyčuje zásadní směrnice (srov. § 126, I., č. 4).

V. Intervence třetích osob. V řízení exekutivním mohou se střetnouti práva veřejná a soukromá v tom smyslu, že t ř e t í osoby činí si nároky na věci, proti kterým se vede exekuce buď tak, že vytýkají, že věci exekucí postižené patří vlastnický jim resp. že mají přednější právo na uspokojení z věci, na niž se exekuce vede, anebo že mají vůbec k věci práva vylučující e-i. Zvláště důležité jsou nároky odůvodňující t. zv. e x c i s n í žaloby. Jde hlavně o to, jaký vliv mají takové žaloby na chod p-é e. Čl. III. uvoz. zák. k exekutivnímu řádu ustanovuje, že pro uplatňování řečených práv výhradně jsou směrodatné předpisy civilního soudního řádu a exekutivního řádu a že příslušným pro žaloby je okresní soud (srov. starší normy: dekret č. 228/1784 sb. z. s. a č. 889/1845 sb. z. s.). Nás zajímá by mohla

hlavně otázka, kdo je příslušný z toho důvodu správní exekuci zastaviti nebo omeziti. Odkazují na své Záruky, str. 127 násl. Vlád. nař. má v tom směru několik ustanovení. V § 109 jest předepsáno, že v protokolu zájemném má býti vyznačeno, že třetí osoby namítají, že jim přísluší na zabavenou věc právo nedopouštějící exekuci; jinak mohou takové námitky býti podány u exekučního úřadu (§ 112). Starou kontroverzu rozřešil § 112 takto: Shledá-li úřad, že na zabavenou věc přísluší třetím osobám právo vylučující exekuci, zruší zabavení věci. Zde se tedy úřadu správnímu přiznává kompetence činiti si úsudek o otázkách práva soukromého (příslušné námitky musí býti osvědčeny — § 112, I.). Neshledá-li však úřad takových soukromých práv, určí straně námitku činící přiměřenou lhůtu, ve které se má obrátiti na pořad soukromého práva. Neřídí-li se třetí strana podle toho, může v exekučním řízení pokračovati, jinak odloží další řízení až do pravoplatného soudního rozhodnutí. Je to tedy správní úřad, nikoliv soud, jenž má v rukou průběh exekuce. Do rozhodnutí úřadu exekučního má jak vymáhající věřitel tak třetí osoby oprávněný prostředek, který má odkladací účinek — § 126, II.

V řízení dražebním pamatuje vládní nařízení na zájmy třetích osob především v § 119. Nezaplatí-li vydražitel kupní cenu do konce dražby, draží se věc jemu přiklepnutá znovu. Vydražitel původní ručí za případný schodek na nejvyšším podání. Výši toho schodku určuje exekuční úřad. Podle § 126 je možné odvolání do tohoto rozhodnutí správního. Soudili bychom, že odvolací právo má v první řadě také vydražitel, ale ve Správě zemské, str. 170, čteme, že rekurovati může pouze dlužník! Kde se bude brániti vydražitel proti správnímu aktu? Nezbylo by než uchýliti se k § 105 úst. list. resp. k prováděcímu zákonu č. 217/1925 Sb., ačkoli narážíme tu na nesnáz, že § 105 úst. list. předpokládá zákon, kdežto my máme činiti s pouhým nařízením.

K vážným pochybnostem dává podnět § 122 vládn. nař. o upotřebením výtěžku. Jde o uspokojení přednějších zástavních věřitelů resp. věřitelů jdoucích za vymáhajícím věřitelem. Příslušné obnosy má exekuční úřad odevzdati soudu, takže tento úřad není v přímém poměru k věřitelům, o něž jde. On také asi nevydává těmto věřitelům nějakého rozhodnutí a kdyby ano, není do těchto rozhodnutí oprávněného prostředku

ani pro vymáhajícího věřitele, jenž by tvrdil, že úsudek exekučního úřadu o pohledávkách přednějších věřitelů není správný. Úprava jistě ne uspokojující. Nemůžeme přece konstruovati právo soudu vymáhati u exekučního úřadu deponování řádně zjištěných částek úhradních.

Pokud jde o útraty řízení exekučního, stačí odkázati na § 122 a 127 vládn. nař. Potíže působí § 130 všeobecně stylisovaný, hledíc k nákladům na exekuční náhradní úkon (viz výše). Jistě by odporoval úmyslu původců vládního nařízení názor, jakoby § 130 dopadal i na případ nákladů exekučního náhradního úkonu. (Mannlicher-Coreth, str. 135, vidí v těchto nákladech způsob procesních útrat.)

Speciální normy upravily si vedení exekuce pro svou potřebu. V § 134 vládn. nař. jsou tyto zvláštní normy zachovány v platnosti. O těchto zjevech vhodněji se pojedná ve zvláštních heslech. Naše porevoluční zákonodárství poukazuje někdy na exekuční prostředky (sekvestrace) neupravující podrobností — srov. Dualismus právní, str. 500.

Literatura.

Hoetzel: „Záruky a exekuční prostředky v rakouském právu správním“, 1915; Wilfling: „Zwangsvollstreckung und unmittelbarer Zwang in Verwaltungssachen“ (Mischler-Ulbrich: „Österr. Staatswörterbuch“, IV., 2. vyd.); Kukulka: „Der Verwaltungszwang“, 1918; Správa zemská a okresní, II. sv.: „Vládní nařízení o řízení ve věcech náležejících do působnosti politických úřadů“, 1928; Goldschmidt: „Das Verwaltungsstrafrecht“, 1902; Mannlicher-Coreth: „Die Gesetze zur Vereinfachung der Verwaltung“, 1. vyd. z r. 1926.

Jiří Hoetzel.

Exhumace

viz Pohřebnictví.

Exteritorialita.

Pojem ex-y. — A. Výsady d-ch z-ú. I. Ratio legis diplomatických výsad. II. Vývoj a dnešní tendence. III. Teorie ex-y. IV. Jednotlivé výsady. 1. Nedotknutelnost. 2. Exemce ze soudnictví. 3. Výsady v právu správním. V. Forum d-ch z-ú. Zřeknutí se výsad. VI. Časový a místní rozsah platnosti diplomatických výsad. VII. Osoby požívající diplomatických výsad. — B. Výsady jiných osob nežli d-ch z-ú. I. Hlavy států. II. Vojenské síly. Vojsko pozemní, posádka válečných lodí. — Literatura.

Zkratky: d. z. = diplomatický zástupce,
ex. = exteritorialita.

Pojem ex-y. — Ex. jest pojem práva mezinárodního, kterého doposud užívá